

NPO interventie: Directe instructie

Focus op lezen en spellen

Een van de interventies waar scholen uit kunnen kiezen met geld uit het Nationaal Programma Onderwijs is het geven van [directe instructie](#). Het traditionele Directe Instructie-model bestaat uit zes stappen en gaat al een tijd mee. In de loop der tijd zijn hier verschillende varianten van ontstaan, zoals Activerende Directe Instructie (ADI) en Expliciete Directe Instructie (EDI). Meer informatie over het DI-model en deze varianten is te vinden in [een antwoord van de Kennisrotonde \(2017\)](#).

Tegenwoordig wordt directe instructie niet meer strikt als het model met zes stappen gezien, maar gaat het om een gestructureerde manier van lesgeven, waarbij stapsgewijs wordt toegewerkt naar zelfstandige verwerking. Bij directe instructie geeft de leerkracht eerst uitleg aan leerlingen en doet het gewenste (lees- of spelling)gedrag voor, vervolgens oefenen leerlingen samen met de leerkracht en wanneer ze het voldoende begrijpen, oefenen ze zelfstandig verder. De leerkracht controleert gedurende het hele proces of de leerlingen het goed begrijpen en geeft gericht feedback. Verder is het goed om te noemen dat de termen directe en expliciete instructie door elkaar worden gebruikt, maar (grotendeels) naar dezelfde aanpak verwijzen. Er is veel over directe instructie geschreven en er is veelvuldig onderzoek naar gedaan. Maar wat weten we nu over de effectiviteit van directe instructie met betrekking tot lezen en/of spellen? En hoe is dat voor leerlingen met lees- en/of spellingproblemen en dyslexie?

Uit de literatuur weten we dat directe instructie effectief is voor het bevorderen van leesprestaties van leerlingen¹. Vooral voor leerlingen met leerachterstanden blijkt directe instructie een positief effect op de leesprestaties te hebben². Verder is

¹ Hattie, J. (2009). *Visible learning: A synthesis of 800+ meta-analyses on achievement*. Routledge.

² Hughes, C. A., Morris, J. R., Therrien, W. J., & Benson, S. K. (2017). Explicit instruction: Historical and contemporary contexts. *Learning Disabilities Research & Practice, 32*(3), 140–148.

uit onderzoek gebleken dat leerlingen die instructie krijgen in spelling vaak beter kunnen spellen dan leerlingen die geen instructie krijgen³. Voor leerlingen met leerproblemen (waaronder lees- en spellingproblemen en dyslexie) blijkt uit een overzichtsstudie dat expliciete instructie helpt bij het verbeteren van spellingprestaties⁴. Ook in de protocollen Leesproblemen en Dyslexie van het Expertisecentrum Nederlands, bijvoorbeeld voor groep 5-8, wordt het belang van expliciete instructie benadrukt voor een effectieve begeleiding van zwakke lezers en spellers⁵.

In de bronnen hieronder lees je meer over wat directe instructie is, wat de effectiviteit van directe instructie op lezen en spellen is en hoe directe instructie deel uitmaakt van een effectieve aanpak voor het begeleiden van zwakke lezers en spellers.

Bronnen	Type bron	Voor wie is de informatie bedoeld?	Globale inhoud	Wat kun je met de informatie?
Dyslexie Centraal Weten Goed lees- en spellingonderwijs Belang van directie instructie	Artikel bij Weten van Dyslexie Centraal	Leerkrachten po (en deels voor docenten vo)	Beknorte beschrijving van wat directe instructie is en of het effectief is in het bevorderen van de technische lees-/spellingvaardigheid van leerlingen.	De informatie die in het artikel gegeven wordt biedt handvatten om de effectiviteit van directe instructie bij technisch lezen en spellen in te schatten
Dyslexie Centraal Weten Goed lees- en spellingonderwijs Effectieve feedback	Artikel bij Weten van Dyslexie Centraal	Leerkrachten po en docenten vo	Beknorte beschrijving van hoe goede instructie en feedback bij lees- en spellingonderwijs eruit ziet.	De richtlijnen die in het artikel gegeven worden, kunnen direct worden toegepast in de onderwijspraktijk.

³ Treiman, R. (2018). Teaching and learning spelling. *Child Development Perspectives*, 12(4), 235-239.

⁴ Williams, K. J., Walker, M. A., Vaughn, S., & Wanzek, J. (2017). A synthesis of reading and spelling interventions and their effects on spelling outcomes for students with learning disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, 50(3), 286-297.

⁵ Scheltinga, F., Gijssels, M., Van Druenen, M., & Verhoeven, L. (2011). Protocol Leesproblemen en Dyslexie voor groep 5-8. Expertisecentrum Nederlands.

Bronnen	Type bron	Voor wie is de informatie bedoeld?	Globale inhoud	Wat kun je met de informatie?
Dyslexie Centraal Weten Begeleiding bij lees- en spellingproblemen Kenmerken van een effectieve aanpak	Artikel bij Weten van Dyslexie Centraal	Leerkrachten po (en docenten vo)	Beknopte beschrijving van een aantal componenten van een effectieve aanpak bij lees- en spellingproblemen in het basisonderwijs die ingezet kunnen worden op de verschillende ondersteuningsniveaus.	De richtlijnen die in het artikel gegeven worden, kunnen direct worden toegepast in de onderwijspraktijk.
Kennisrotonde Directe instructie en leervorderingen, vooral in het vo: https://www.kennisrotonde.nl/vraag-en-antwoord/directe-instructie	Antwoord op een vraag bij Kennisrotonde	Onderzoekers, leerkrachten po, docenten vo, ib'ers, directie	Vanuit kennis uit onderzoek wordt antwoord gegeven op de vraag 'Wat is de effectiviteit van het directe instructiemodel op de leervorderingen van leerlingen, vooral in het voortgezet onderwijs?'	Het antwoord op de vraag kan scholen geven over de effectiviteit van directe instructie en de verschillende vormen van directe instructie .
Vakblad Kirschner, P. A., Clark, R. E., & Sweller, J. (2012). Helemaal uitleggen of zelf laten ontdekken? <i>Van 12 tot 18, 2012(9), 14-16.</i>	Artikel uit vakblad Van Twaalf tot Achttien, voor het voortgezet onderwijs	Onderzoekers, docenten vo (en deels leerkrachten po), ib'ers, directie	In dit artikel wordt op basis van literatuur beargumenteerd waarom directe, expliciete instructie effectiever en efficiënter is voor leerlingen dan gedeeltelijke of ongeleide instructie (waarbij leerlingen zelf leren door te ontdekken).	De informatie in dit artikel biedt handvatten bij het wel of niet kiezen voor directe instructie als instructiemethode op school en voor wie deze instructie wordt ingezet.

Bronnen	Type bron	Voor wie is de informatie bedoeld?	Globale inhoud	Wat kun je met de informatie?
<p>Onderzoek</p> <p>Hattie, J. (2009). Visible learning: A synthesis of 800+ meta-analyses on achievement. Routledge.</p>	<p>Boek bestaande uit een onderzoeksynthese van verschillende meta-analyses</p>	<p>Onderzoekers, leerkrachten po, docenten vo, ib'ers, directie</p>	<p>In dit boek worden de resultaten uit meer dan 800 meta-analyses samengenomen om zo een beeld te geven van factoren die de leerprestaties van leerlingen beïnvloeden. Zo wordt o.a. gekeken naar de invloed van instructiemethoden, waaronder directe instructie, op verschillende leerprestaties van leerlingen.</p>	<p>De resultaten van dit onderzoek geven aanwijzingen voor hoe goed directe instructie de leerprestaties van leerlingen kan bevorderen, voor bepaalde groepen leerlingen (o.a. regulier vs. speciaal onderwijs) en voor verschillende domeinen (o.a. wiskunde, lezen en schrijven).</p>
<p>Onderzoek</p> <p>McMullen, F., & Madelaine, A. (2014). Why is there so much resistance to Direct Instruction? <i>Australian Journal of Learning Difficulties</i>, 19(2), 137-151.</p>	<p>Onderzoeksa rtikel</p>	<p>Onderzoekers, leerkrachten po, docenten vo, ib'ers, directie</p>	<p>Dit artikel gaat na waarom er bij sommigen zo veel weerstand tegen directe instructie is. Het bespreekt de bewezen effectiviteit van directe instructie, kijkt naar de verschillende componenten van directe instructie en gaat in op wat van deze componenten niet wordt gewaardeerd door sommige leraren.</p>	<p>Dit artikel gaat in op de effectiviteit van directe instructie en geeft een overzicht van enkele redenen van sommige mensen voor het niet gebruiken van directe instructie, die vervolgens worden weerlegd.</p>

Meer lezen over directe instructie? Kijk op Onderwijskennis.nl → [Directe Instructie](#)